

Valtuustoaloite toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta

KASOPLTK 12.12.2024 § 144
263/12.00.00/2024

Hannu Mäkinen jätti SDP:n valtuustoryhmän puolesta valtuustoaloitteen liittyen toisen asteen koulutuksen järjestämisestä.

Asikkalan sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että:

- 1) **Asikkalan** edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa yllä mainituilla perusteilla ja
- 2) **Asikkala** päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkailleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.

Hallituksen kehysriihen tuotu esitys rajaisi oppivelvollisten maksuttomat oppimateriaalit ja ylioppilaskokeet sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa opiskelija täyttää 18 vuotta. Valtuustoaloitteessa toivotaan, että asiaan vaikutetaan ennakoivasti.

Oppivelvollisuuden laajentaminen ja sen maksuttomuus

Nykyisen lainsäädännön mukaan ensimmäisen ammatillisen tutkinnon tai lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittaminen on opiskelijalle maksutonta enintään sen kalenterivuoden loppuun, jona opiskelija täyttää 20 vuotta. Maksuttomuus koskee ensimmäisen kerran syksyllä 2021 toisen asteen opinnot aloittavia oppivelvollisia opiskelijoita.

Jos opiskelija suorittaa ns. kaksoistutkintoa (ammatillinen tutkinto ja ylioppilastutkinto) oikeus maksuttomaan koulutukseen päättyy silloin, kun opiskelija on suorittanut sekä ammatillisen tutkinnon että ylioppilastutkinnon.

Koulutuksen järjestäjän järjestämä opetus ja ohjaus on opiskelijalle maksutonta. Näiden lisäksi oppivelvollisuuden laajentuessa opiskelijalle maksuttomiksi tulevat

- opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit
- opintojen suorittamiseksi tarvittava tietokone sekä mahdollinen laskin tai laskinlisenssi
- työvälineet, -asut ja -aineet, esimerkiksi turvavaatteet, suojavaatteet ja työkengät
- ylioppilastutkinnon 5 ensimmäistä koetta, myös hylättyjen uusiminen
- vähintään seitsemän kilometrin koulumatkat ilman omavastuusuutta
- joissakin erityistapauksissa myös majoitus- ja matkustuskustannukset.

Koulutuksen järjestäjä voi tarjota opiskeluun tarvittavat materiaalit ja välineet opiskelijoiden henkilökohtaiseen käyttöön koko opintojen ajaksi tai niitä voi olla saatavilla oppilaitoksessa. Opiskelijoilla ei ole oikeutta saada

materiaaleja ja välineitä itselleen lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon suorittamisen jälkeen, ellei koulutuksen järjestäjä toisin päättää.

Koulutuksen järjestäjän on mahdollista periä kohtuullisia maksuja opintoja täydentävästä vapaaehtoisesta toiminnasta, kuten opintoretkestä, vierailuista tai tapahtumista. Maksullinen toiminta ei saa olla ainoa mahdollisuus kyseisen kurssin, opintojakson tai tutkinnon osan suorittamiseen, vaan koulutuksen järjestäjän tulee tarjota aina myös maksuton vaihtoehto.

Erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat välineet eivät sisälly maksuttomuuden piiriin. Näillä välineillä tarkoitetaan esimerkiksi erityisen koulutustehtävän saaneissa lukiossa tai joissakin ammatillisissa tutkinnoissa tarvittavia soittimia tai urheiluvälineitä. Nämä välineet ovat luonteeltaan henkilökohtaisia ja opiskelija käyttää niitä myös ennen koulutuksen aloittamista ja koulutuksen päättämisen jälkeen.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten se hankkii ja tarjoaa materiaalit opiskelijoiden käyttöön. Oppimateriaalit voidaan tarjota joko perinteisinä kirjoina tai digitaalisesti. Koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opetushenkilöstöä ennen oppimateriaalien sekä työvälineiden, -asujen ja -aineiden hankintaa.

KELAn koulumatkatuki korvaa koulumatkojen kustannuksia. Toisen asteen maksuttoman koulumatkan raja on seitsemän kilometriä. Matkat korvataan joukkoliikenteen mukaan. Jos opiskelijalla ei ole mahdollisuutta käyttää joukkoliikennettä, matkakustannukset korvataan laskennallisesti oman matkustustavan perusteella.

Maksuttomuuden hakeminen

Opiskelija voi hakea maksuttomuuden pidentämistä, jos opinnot ovat hidastuneet perustellun syyn takia. Perusteltu syy voi olla esimerkiksi opiskelijan oppimisvaikeudet tai sairaus. Maksuttomuuden pidentämisen perusteena voi olla myös, että opiskelija on osallistunut valmentavaan koulutukseen. Opiskelualan vaihto sellaisenaan ei pidennä maksuttomuutta.

Opiskelija tekee hakemuksen maksuttomuuden pidentämisestä sille koulutuksen järjestäjälle, jonka hän opiskelee. Koulutuksen järjestäjä tekee päätöksen maksuttomuuden pidentämisestä ja kirjaa sen opiskelijahallintojärjestelmään.

Vastaus aloitteeseen

Kasvatus- ja opetuslautakunnan päätösvalta kohdentuu lukiokoulutuksen järjestämiseen. Koulutuksen järjestäjä tarjoaa opiskeluun tarvittavat materiaalit ja välineet opiskelijoiden henkilökohtaiseen käyttöön koko opintojen ajaksi. Tältä osin valtuustoaloitteen maksuttomuus toteutuu.

Hallitus on perunut kehysriihessä olleen esityksen toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden ikärajan alentamisesta.

Valmistelija	Sivistysjohtaja Haapanen Petri, 044 778 0430, petri.haapanen(a)asikkala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Haapanen Petri
Päätösehdotus	Lautakunta päättää SDP:n valtuustoryhmän esittämästä valtuustoaloitteesta toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta seuraavaa: Kasvatus- ja opetuslautakunnan päätösvalta kohdentuu lukiokoulutuksen järjestämiseen. Koulutuksen järjestäjä tarjoaa opiskeluun tarvittavat materiaalit ja välineet opiskelijoiden henkilökohtaiseen käyttöön lukio-opintojen ajaksi. Lautakunta toimittaa valtuustoaloitteen kunnanhallitukselle ja valtuustolle tiedoksi. Lautakunta toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.